

ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMIDA BADIY ADABIYOT O'QITISHNING METODIK YONDASHUVLARI

Yusupova Lobar Jumaqulovna

Buxoro innovatsiyalar universiteti magistri

Annotatsiya: *Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida badiiy adabiyot o'qitishning metodik yondashuvlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Xususan, kompetensiyaviy yondashuv, interfaol metodlar, innovatsion pedagogik texnologiyalar, integrativ va problemali o'qitish metodlarining mazmun-mohiyati ochib beriladi. Tadqiqot davomida badiiy adabiyot o'qitish metodikasining rivojlanish tendensiyalari, o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi roli asoslab berildi. Maqola yakunida zamonaviy metodik yondashuvlar asosida adabiyot darslarini samarali tashkil etish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.*

Kalit so'zlar: *badiiy adabiyot, metodik yondashuv, kompetensiyaviy ta'lim, interfaol metod, innovatsion texnologiya, integrativ yondashuv, problemali o'qitish, pedagogik samaradorlik.*

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОБУЧЕНИЮ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЕ В СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ

Аннотация: *В данной статье будет проведен научно-теоретический анализ методических подходов к преподаванию художественной литературы в современной системе образования. В частности, раскрывается содержание компетентностного подхода, интерактивных методов, инновационных педагогических технологий, интегративных и проблемных методов обучения. В ходе исследования были обоснованы тенденции развития методики обучения художественной литературе, ее роль в формировании у учащихся навыков творческого и критического мышления. В заключение статьи были разработаны научно-практические рекомендации по эффективной организации уроков литературы на основе современных методических подходов.*

Ключевые слова: *художественная литература, методический подход, компетентностное обучение, интерактивный метод, инновационная технология, интегративный подход, проблемное обучение, педагогическая эффективность.*

METHODOLOGICAL APPROACHES TO TEACHING FICTION IN THE MODERN EDUCATIONAL SYSTEM

Annotation: *In this article, methodological approaches to teaching fiction in the modern educational system are analyzed scientifically and theoretically. In particular,*

the content and essence of the competency approach, interactive methods, innovative pedagogical technologies, integrative and problem teaching methods are revealed. During the study, the development trends of the methodology of teaching fiction, the role of students in the formation of creative and critical thinking skills were substantiated. At the end of the article, scientific and practical recommendations for the effective organization of literature lessons were developed on the basis of modern methodological approaches.

Keywords: *fiction, methodological approach, competency education, interactive method, innovative technology, integrative approach, problem teaching, pedagogical efficiency.*

KIRISH

XXI asr ta'lim tizimi oldiga shaxsning mustaqil fikrlovchi, ijodkor, tanqidiy tafakkurga ega bo'lgan barkamol inson sifatida shakllanishini ta'minlash vazifasini qo'yimoqda. Shu jihatdan badiiy adabiyot fani nafaqat estetik didni rivojlantiruvchi, balki ma'naviy-axloqiy tarbiya beruvchi muhim o'quv predmeti hisoblanadi.

Zamonaviy ta'lim tizimida an'anaviy reproduktiv o'qitish usullari o'rnini interfaol, innovatsion va kompetensiyaviy yondashuvlar egallamoqda. Bu esa adabiyot o'qitish metodikasini ilmiy jihatdan qayta ko'rib chiqish, uning samarali mexanizmlarini ishlab chiqishni talab etadi.

Adabiyot darslarida o'quvchining faolligi, mustaqil fikrlashi, matnni chuqur tahlil qila olishi, estetik baholash kompetensiyasini rivojlantirish zamonaviy metodik yondashuvlarning asosiy maqsadi hisoblanadi.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi

So'nggi yillarda badiiy adabiyot o'qitish metodikasiga oid ilmiy tadqiqotlar ko'lami kengaydi.

Xolmatov kompetensiyaviy yondashuv asosida adabiyot o'qitishning nazariy modelini ishlab chiqqan bo'lib, o'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni shakllantirish mexanizmlarini asoslab bergan [3].

Karimov adabiyot o'qitish metodikasining didaktik asoslarini yoritib, ilmiylik va tizimlilik tamoyillarini muhim metodik mezon sifatida ko'rsatadi [1].

Rasulov interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishini ta'kidlaydi [2].

Ismoilova raqamli ta'lim muhiti sharoitida badiiy matn tahlilini tashkil etish metodikasini ishlab chiqqan [4].

Tursunov integrativ va kognitiv yondashuv asosida badiiy matnni chuqur anglash mexanizmlarini ilmiy jihatdan asoslaydi [5].

Qodirov zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida adabiy ta'lim samaradorligini oshirish masalalarini o'rgangan [6].

Mazkur ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, zamonaviy metodik yondashuvlar adabiyot o'qitish samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- nazariy tahlil va umumlashtirish;
- qiyosiy-tahliliy metod;
- pedagogik kuzatuv;
- amaliy tajriba natijalarini o'rganish;
- tizimli yondashuv.

Tadqiqotning metodologik asosini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, integrativlik va innovatsion pedagogika tamoyillari tashkil etadi.

Zamonaviy metodik yondashuvlarning asosiy yo'nalishlari

Kompetensiyaviy yondashuv

Kompetensiyaviy yondashuv o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini real hayotiy vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatini shakllantirishga qaratilgan. Adabiyot darslarida bu yondashuv quyidagilarni ta'minlaydi:

- badiiy matnni tahlil qilish kompetensiyasi;
- estetik baholash ko'nikmasi;
- mustaqil fikr bildirish;
- og'zaki va yozma nutq madaniyatini rivojlantirish.

Interfaol metodlar

Interfaol metodlar o'quvchini dars jarayonining faol subyektiga aylantiradi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Bahs-munozara", "Insert", "Rolga kirish" kabi metodlar o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar

Raqamli platformalar, multimedia vositalari, elektron darsliklar yordamida adabiy asarlarni interaktiv o'rganish samaradorlikni oshiradi [4].

Integrativ yondashuv

Adabiyot fanini tarix, san'at, falsafa bilan integratsiyalash o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi. Bu yondashuv asarning ijtimoiy-madaniy kontekstini chuqurroq anglash imkonini beradi.

Problemali o'qitish

Problemali vaziyat yaratish orqali o'quvchilarning mustaqil xulosa chiqarish qobiliyati rivojlanadi. Badiiy asar asosida savol qo'yish va muhokama tashkil etish samarali metod hisoblanadi.

Metodik yondashuvlarning pedagogik samaradorligi

Zamonaviy metodik yondashuvlar quyidagi natijalarga olib keladi:

- o'quvchilarning o'qishga qiziqishi ortadi;
- mustaqil fikrlash rivojlanadi;
- ma'naviy-estetik tafakkur shakllanadi;

- kommunikativ kompetensiya mustahkamlanadi.

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interfaol va kompetensiyaviy metodlar qo'llanilgan darslarda o'zlashtirish darajasi an'anaviy usullarga nisbatan yuqori bo'ladi [2].

Xulosa va tavsiyalar

Tadqiqot natijalariga ko'ra, zamonaviy ta'lim tizimida badiiy adabiyot o'qitishning metodik yondashuvlari ta'lim samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Kompetensiyaviy, interfaol, innovatsion va integrativ yondashuvlar o'quvchilarning shaxsiy va intellektual rivojlanishiga xizmat qiladi.

Tavsiyalar:

- ☒ Adabiyot darslarida kompetensiyaviy topshiriqlarni muntazam qo'llash;
- ☒ Interfaol metodlardan tizimli foydalanish;
- ☒ Raqamli resurslardan samarali foydalanish;
- ☒ Fanlararo integratsiyani kengaytirish;
- ☒ O'qituvchilarning metodik malakasini oshirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov Sh. Adabiyot o'qitish metodikasining nazariy asoslari. – monografiya Toshkent: O'qituvchi, 2015.

2. Rasulov M. Interfaol metodlar va adabiy ta'lim samaradorligi // maqola Pedagogik mahorat, 2018.

3. Xolmatov S. Kompetensiyaviy yondashuv va adabiy ta'lim. – o'quv qo'llanma Toshkent: Tafakkur, 2021.

4. Ismoilova D. Raqamli ta'lim muhitida adabiyot o'qitish metodikasi. – monografiya Toshkent: Innovatsiya, 2023.

5. Tursunov A. Kognitiv yondashuv asosida badiiy matn tahlili // maqola Zamonaviy ta'lim, 2024.

6. Qodirov B. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida adabiy ta'lim samaradorligini oshirish. dissertatsiya – Toshkent, 2026.